Lauri Tarasti

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä välittömillä vaaleilla annetun säädöksen muuttamisesta tehdyn neuvoston päätöksen voimaan saattamisesta 163/2018 vp

13.11.2018

Perustuslakivaliokunnalle

Tällä hallituksen esityksellä 163/2018 vp on tarkoitus saattaa voimaan Euroopan unionin vaalisäädökseen unionin neuvoston 13.7.2018 tekemät muutokset. Ne tulevat tosin unionissa voimaan neuvoston päätöksen 2 artiklan 2 kohdan mukaan vasta, kun viimeinenkin jäsenvaltio on ne hyväksynyt. Tämän vuoksi hallituksen esityksen mukaisesti Suomessa voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Euroopan unionin vaalisäädöksen muuttaminen on ollut vireillä kauan ja hanke on kohdannut vaikeuksia. Komissio olisi halunnut korostaa europarlamenttivaalien yleiseurooppalaista luonnetta muun muassa useiden valtioiden vaalipiireillä ja kärkiehdokkailla, mutta tästä ei päästy yksimielisyyteen. Siten nyt neuvoston päättämät muutokset ovat vähäisiä.

Yleiseurooppalaisuutta korostavat vain 1 artiklaan lisätty sanonta Euroopan parlamentin jäsenet valitaan *unionin kansalaisten edustajina* ja uusi 3 b artikla, jonka mukaan *jäsenvaltiot voivat sallia, että äänestyslipukkeisiin merkitään sen Euroopan tason poliittisen puolueen nimi tai logo, jonka jäsen kyseinen kansallinen poliittinen puolue tai yksittäinen ehdokas on.*

Kuten hallituksen esityksessä on lausuttu, eivät Euroopan unionin vaalisäädökseen nyt tehtävät muutokset vaadi Suomessa vaalilain muuttamista. Vaalisäädöksen muutoksella ei arvioida olevan vaikutuksia vaalien toimittamiseen tai viranomaistoimintaan Suomessa. Olen tästä samaa mieltä.

Vähäisenä seikkana totean kuitenkin, että ehdotetun uuden 9 b artiklan 2 kohdassa säädettäisiin yhteysviranomaisille, Suomessa Väestörekisterikeskukselle, velvollisuus alkaa toimittaa vastaaville muiden maiden viranomaisille vähintään kuusi viikkoa ennen ensimmäistä vaalipäivää tietoja unionin kansalaisista, jotka on merkitty vaaliluetteloon tai ovat asettuneet ehdokkaaksi muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jonka kansalaisia he ovat. Kuusi viikkoa on 42 päivää. Suomessa äänioikeusrekisteri perustetaan 46. päivänä ennen vaaleja, mutta ehdokashakemukset on jätettävä viimeistään 40. päivänä ennen vaalipäivää. Kun kuitenkin mainitun vaalisäädöksen 9 b artiklan 2 kohdassa on lisäksi lausuttu, että artikla ei rajoita niiden kansallisten säännösten soveltamista, jotka koskevat äänestäjien merkitsemistä vaaliluetteloon ja ehdokkaaksi asettumista, ei ristiriitaa Suomen vaalilain kannalta tässäkään ole.

Lopuksi haluan vielä mainita, että ehdotetussa uudessa vaalisäädöksen 4 a artiklassa säädettäisiin, että jäsenvaltiot voivat säätää mahdollisuudesta äänestää Euroopan parlamenttivaaleissa ennakkoon, postitse, sähköisesti ja internetissä. Suomessa vain ennakkoäänestys on näistä

vaihtoehdoista voimassa. Mainittu 4 a artikla onkin ilmeisesti syntynyt kauan ennen viimeisissä vaaleissa useissa maissa tapahtuneita väärinkäytöksiä.